

Kis történelmi áttekintés.

Szúcs község neve először –Zuch néven- egy 1301-beli Anjou oklevélben merül fel. Szúcs helynév szláv eredetű, a szerb-horvát Suca, a szlovén Soca, vagy a szlovák Súca helynevek átvétele. Akkor a község -ma Pusztaszúcs dűllőnek nevezett- észak-dél irányú völgyében települt kicsi falu a Bükk és Mátra dombvidékének találkozásánál. A Laskó patak egyik ága ered ennek a völgynek északi végében. Lakói, mint a török időben minden településnek, változó. Legnagyobb népesség száma száz-körüli. Erdőirtással jutottak gazdálkodásra alkalmas földterülethez itt a jobbágyok.

A XVI. szd.-végén elnéptelenedett a falu és csak 1720-as években éled újjá. Öt jobbágy család -két Balog, két Szúcs és egy Bakos- telepedett le a középkori faluhelytől nem messze –kb. 2 km.- a mostani északkelet-délnyugat irányú völgyben, ahol ugyancsak a Laskó patak egy másik ága ered. Ebben az időben, ha nem is jelentős, de stabil gazdasági helyzet jellemezte a falu közösséget. Szegényesen, de földművelésből –növénytermesztésből és állattenyésztésből- eltartott ez a határ évszázadokig 250-350 embert. A jelentős kendertermesztés és feldolgozás, szőlő, erdőművelés, jelentős legelőterület is hozzájárult ahhoz, hogy szinte önellátó gazdaságok működtek itt.

A XIX. szd. végén XX. szd. elején Szúcs község határában barna-kőszénkibúvás hívta fel a Csehi fölbirtokos –Besztercebánya vidékéről származó Beniczky György- figyelmét a szénbányászatban rejlő jelentős gazdasági lehetőségre. Először saját gazdasága szükségletére és a környék falusi kovácsai számára, majd a felvásárolt szénjogának koncesszióba adásával kezdődött meg a bányászat.

A két lejtős akna közelében –Lipót és Ödön aknák- bányász kolóniát építettek fel, mely a falu egyik dűllője nevét -Bagoly-lyuk- kapta. Így községünk az 1910-es évektől két -egymástól 2,5 km-re fekvő- településből áll, de közigazgatásilag egy egység. /A továbbiakban Bagoly-lyuk és Faluközpont = Szúcs/

A kőszénbányászat beindulása után 1921-ben 894 lakosa volt Szúcsnak az új bányász kolónia –Bagolyuk- felépítése után. Bagoly-lyuk két lejtős aknájából –Lipót és Ödön aknák- közel másfélmillió tonna szenet bányásztak ki a kilecszázharmincas évekig.

A Faluközpont munkaképes lakói ezekben az évtizedekben, kik néhány hold földdel rendelkeztek, a Lipót, Ödön majd később a szomszédos Egercsehi határában létesített Beniczky bányában találtak biztos munkahelyre. „Kétlaki”-ak: főhivatásszerint bányászok voltak, de kevéske, növénytermesztésre kevésbé alkalmas földjük mégis megadta minimális évi élelmiszer szükségletüket. Nem egészen száz év után viszont a szénenergia elvesztette jelentőségét, így megszűnt az Egercsehi szénbánya is. A Bagoly-lyukban lakók földtulajdonnal soha nem rendelkeztek. Bányászok lakták, majd nyugdíjasok és a Faluközpontból idetelepült cigányok.

Ami a mezőgazdaságot illeti, a Faluközpontban megalakult 1959-ben egy mg-i termelőszövetkezet, mely állattenyésztésre szakosodott. Földjének nagyrésze ui. legelőgazdálkodásra alkalmas az erdőgazdálkodás mellett. Nagy állami ráfordítással és kevés haszonnal gazdálkodó gazdaságot a közeli Bélapátfalva-i szövetkezethez csatolták, majd a rendszerváltás után feloszlott. Ápolatlan pusztasággá, „gazdátlan” paraggá lett szemünk láttára

az elmúlt 15 évben Szúcs község egykor zöldellő határa. Ez persze érthető, hiszen a mai korszerű mezőgazdálkodás gazdaságtalan ilyen terep és földminőségi viszonyok között. Egyetlen megoldás az erdő /esetleg gyümölcsösök/ telepítése lehetne, ami persze az ország teherbíróképességétől függő. Két gazda próbálkozik szarvasmarha, illetve juhtenyésztéssel a földek egy kis részén..

Megszűnt tehát a biztos megélhetést biztosító széntermelés, noha jelentős szénvagyont rejt még környékünk földjének méhe.

Még egy -Szúcs község határában elpusztult településről tudunk- melyet 1349-ben Boroznok, Buruznok néven említ a szakirodalom. A település neve az ósszláv bruszniak -köszörűnek, fenőkőnek való kőzet- nevéből származik. A ma is Boroznak néven ismert dűlő és környezetében lévő más dűlőnevek –Malomlót, Bocskorsütő, Kenderfőd- jelzik, hogy élesítésre, őrlésre alkalmas kőfejtés mellett mezőgazdálkodás is folyt ebben a völgyben, amelyik párhuzamos az észak-dél irányú Pusztaszúccsal. Itt ered a Laskó harmadik ága.

Szúcs mai állapota.

Nem egészen négyésfélszáz ember él 158 lakásban Szúcs kg. Faluközpontjában és Bagolyukban. 2,5 km. – a 25-ös főközlekedési- közút köti össze a két településrészt. Sok az üres, eladásra váró lakás –kb. 20-. A lakások 60 %-a komfortnélküli. Kb. 83 lakásban –Nagy részt a Faluközpontban- van fürdőszoba. Sok porta, lakóház udvara és kertje elhanyagolt. /Kérdés pl., hogy rendelkezik-e valamennyi család megfelelő az anyagcsere lebonyolítására alkalmas, akár egyszerű árnyékszékkel?/ A Faluközponti teljesen kiépített infrastruktúra –vezetékes ivóvíz, csatorna- csak mintegy felerészben kihasznált..

Bagolyuk vízellátását helyi Önkormányzat tulajdonában lévő kút biztosította 2006 nyaráig utcai közkifolyók útján. Ez a körülmény időnként a vízszivattyú meghibásodása miatt zavarokat okozott. Ezért az Önkormányzat ez év nyarán a regionális vízellátási rendszer útján biztosítja Bagoly-lyuk ivóvíz-ellátását / csatornarendszere nincs/. A lakások és környéke itt is elhanyagolt. A tizes években épített -egyenként négy lakásból álló- 24 ház alapos felújításra szorulna. Nincs megfelelően kihasználva, de tudtommal az önkormányzat tervezi, az utca végében álló emeletes épület újrahasznosítását.

A Faluközpont köztulajdonban lévő épületei jó állapotban vannak. Gondosan kezelt :

- a Polgármesteri Hivatal helyiségei –irodái és a Művelődési terem- ,
- Óvodája –baj, hogy „kijáró”, tehát nem helyben lakó- két óvónővel működik, és
- egykori tűzoltó szerháza.

Az Egyházközség 1968-ban felszentelt új kerek templomán -mellette harangtoronnyal- 2004-ben végezték el –Önkormányzati segítséggel- a szükséges tető-felújítási és egyéb munkát.

Rendezésre szorul a falu temetője, melynek tulajdonjoga 2004-ben megváltozott, amennyiben kezelését átvette a helyi Önkormányzat. Teljesen elhagyatott állapotban van viszont az egykori zsidótemető. Még három héber feliratú fejfát –közte egy rabbiét- is lehet itt látni, ami arra utal, hogy központi temetkezési helye volt itt a környék zsidóságának.

Dicséretes, ahogy az Önkormányzat gondoskodott a régi hatvanas években félig lebontott templomfal maradványának védelméről. Korábban is óvták a falakat, de most új, esztétikus tetőt

és tornyocskát –tetején keresztel- kapott a ravatalozónak használt egykori késő barokk stílusban, 1710 körül, épült templom. A tető és egyéb felmerült munkák 6 millióba került. Ebből 2.5 millió Ft-ot saját erőből biztosította az Önkormányzat.

A Faluközpont gyalogjárda hálózata majdnem teljesen kiépült, de rossz állapota miatt részben felújításra szorul. Szúcs három autóbuszvárója közül csak kettő korszerű /Bagoly-lyukban egy és a Faluközpontban ugyancsak az egyik/. A tavalyi év és várhatóan az idei és későbbi eső évszakok arra figyelmeztetnek, hogy a vízelvezető árkaik állapota és hálózata nem kielégítő. Egy –az egész Faluközpont belterületére vonatkozó- komplex vízelvezetési rendszer tervezése, majd a lakosság támogatásával annak végrehajtása is időszerű tennivaló.

Szúcs község Önkormányzata rendelkezik azokkal az anyagi és személyi feltételekkel, hatósági jogosítványokkal, melyekkel hasonló nagyságú aprófalvak rendelkeznek. Polgármesteri Hivatala van anyakönyvezési joggal. Körjegyző hetente kétszer tartózkodik a Hivatalban, intézi a lakosság ügyeit, illetve az Önkormányzat működésének adminisztratív feltételeit biztosítja. Két főállású hivatali dolgozó végzi a napi ügyeket, egyik kimondottan a pénzügyek tudója. A község 2004-től a belapátfalvai kistérséghez tartozik. Az említett intézményeken túl iskolával, postával stb. nem rendelkezik Egercsehihez való közelsége miatt. Egy élelmiszer boltját és kocsmáját magánszemélyek üzemeltetik. Eger, Tarnalelesz és Pétervására felé közlekedő autóbusz járatok bekötik a községet a megye „vérkeringésébe”, sőt egy autóbuzspár biztosítja a közvetlen Fővárosba való utazás lehetőségét is.

A legutóbbi népszámláláskor a lakosság 81%-a önként katolikusnak vallotta magát. Ezt a körülményt cáfolja az a tény, hogy templomunkban a vasárnapi Istentiszteletet általában a lakosság 6-8 %-a látogatja.

Cigányságát csak 50 fő ismerte el, holott 35-40 %-a a lakosságnak roma /Bagoly-lyukban kb. 70-80 %/. A felnőtt lakosság 72 %-a végzi el általában a nyolc osztályos általános iskolát, 11 % rendelkezik érettségivel, illetve 0.5 % végzett egyetemet, illetve főiskolát. A munkaképes korú lakosság 18-20 %-ának van állandó munkahelye főleg Egerben. Egy felmérés szerint az ezerkilencszázhuszas évektől napjainkig 20-22 Szúcson született férfi, illetve nő szerzett egyetemi /főiskolai/ diplomát. Ezek közül csak egy nő, aki szülőfalujában maradt, mások elvándoroltak –érthetően- vagy nem élnek már.

A lakosság elöregedettségét –egyben szociális állapotát is – mutatja, hogy az összlakosság egyötöde nyugdíjas. Havonta 115 családnál jelentkezik a postás. Nyugdíjasok közel fele rokkantnyugdíjas /49 fő/. Havonta 1,2-1,4 millió forint rendszeres munkanélküli szociális segélyt és gyermekvédelmi támogatást fizet ki az Önkormányzat 35-50 munkanélkülinek, illetve 95-100 gyermek után. Évente 250-300 ezer forintot irányoz elő és fizet ki az Önkormányzat az arra különösen rászorulóknak. /Ez utóbbi adatok 2005. évet reprezentálják/.

Az Önkormányzat egészséges konzervativizmusát, Ősei iránti tiszteletét jelzi hogy 2001-ben keresztel jelölte meg az egyik elpusztult középkori –Zuch- falu helyét a 25-ös főút melletti, Bagoly-lyukhoz közeli Pusztaszúcs dűlőben. A Holocaust 60-ik évfordulójának évében –2004-ben- a Szerencsejáték Rt. anyagi segítségével pedig Recsk-i kőből menórára emlékeztető falat épített a Bagoly-lyukban, az 1944 májusában gettóba kényszerített 1285 zsidóra emlékezve...

Hogyan tovább?

-Rendhagyó módon nem a gazdaság kérdéseit tartom legfontosabbnak, mint tennivalót, hanem a művelődésben, identitásban való lemaradást, minek következtében a tudat formálásának szükségét teszem első helyre. Az egykori hitbéli és rokoni kapcsolatokon nyugvó, egybeforrott lakosság, ma heterogén, széthúzó „közösség”. Két és félszáz éven keresztül Szúcsök, Balogok, Bakosok, Csontosok, Molnárok, Bóták, Kelemenek, Sütők, Farkasok stb. hadai összetartozása, versengése, dolgos napjai kovácsolta egygyé az embereket. Én tehát olyan civilmozgalom elindítását tartanám szükségesnek, mely az identitástudatot, a közösséghez való tartozás érzésének felkeltését és elmélyítését tűzné célul maga elé.

-Segítséget kellene kérnünk a fenti mozgalomhoz a faluból elköltözöttektől, akiket idekötnek halottaik, vagy még élő rokonaik. Csak, hogy néhány nevet említsek. Szúcs dr. nyugalmazott sebész főorvos és gyermekei, Sütő József volt községi bírósági elnök és Póczos János leszármazottai, Kovács Péter volt iskola igazgató és leszármazottai, Balogh Éva az egri Gárdonyi Géza Gimnázium igazgatója, Balog Emil, Endre és Ödön leszármazottai stb.

-Bagoly-lyuk falurész hiába kapta a Szúcs-bányatelep nevet, mindig idegen testnek érezte magát. Kezdetben a csehi bányatelephez igazodott érthetően, mivel lakóit munkahelye odakötötte a Beniczky aknáknak termelésbe állítása után. Ma azonban jobban érzi Szúcsot magáénak, hiszen ügyei intézése, ami elsősorban a szociális ellátást jelenti, itt bonyolódik. Arra kellene törekedni, hogy valóban szúcsiaknak tartanak magukat. Ezért pl. a faluba való bejutásukhoz –közlekedés- segítséget kellene adni, hogy részt vehetnének egyenrangúan a kis társadalmi közösség életében, mindennapjaiban. Röviden, a betagozódásukhoz szükséges feltételeket kellene elősegíteni. Én a településrész nevének megváltoztatását is szükségesnek tartanám. Minden alapot nélkülöz a mostani Szúcs-bányatelep elnevezés. Helyette Szúcs-Bagolyuk volna a helyénvaló, vagy egyszerűen Bagoly-lyuk.

-Alkalmas időben eddig is szívesen gyűjtöttek a község lakói gombát, csipkét saját ellátásukon túl jövedelmük kiegészítése céljából is. Gyógynövény gyűjtéssel még nem próbálkoztak, bár erre lehetőséget nyujtana a község határa. Szervezetté kellene tenni, fel kellene eleveníteni ezt a régen a falu népét jellemző foglalatosságot.

-Szúcs község Béalápátfalvához –Apátság templom-, Egerhez –Vár és barokk város részek, török emlékek stb.-, Parádhoz –Kocsimúzeum, Károlyi kastély, Üveggyár-, Szilvásváradoz-Szalajka-völgy- való közelsége miatt –feltételek biztosítása esetén- alkalmas lenne falusi turizmus szervezésére.

-Mindezeket az elképzeléseket csak a környező községek önkormányzatainak összefogásával –Egerbocs, Egercsehi, Bekölce stb.- látom megvalósíthatónak úgy, hogy bizonyos /ellátási és egyéb/ funkciókat úgy épít ki egy-egy község, hogy az a körzet összlakosságának igényét veszi figyelembe.

Szúcs

Kelemen Ferenc Szúcs kg. díszpolgára

Ui.:A Faluközpontban fokozatosan felszámolt cigánytelep /cigánypart/ lakói részben az elhagyott parasztportákat vásárolták fel állami támogatással, másrészt pedig a Bagoly-lyukban megüresedő bányászlakásokban találtak olcsó, de lepusztult, otthonra.

„....akiknek tapasztalatuk van, sokkal inkább sikert aratnak, mint akiknek jó elméleti tudásuk van, de nincsen tapasztalatuk.” /Arisztotelész/